

Nr 178.

Ankom till riksdagens kansli den 26 maj 1919 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts framställning angående beredande av förbättrade lokaler åt länsstyrelsen i Stockholms län och byggnadsstyrelsen m. m.

(1:a avd.)

I den till riksdagen den 9 januari 1919 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t, under åberopande av punkt 64 i det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen

dels att i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde bli riksdagen förelagd, till ombyggnad av den s. k. ateljerybyggnaden vid Karl XIII:s torg i Stockholm bland de extra anslagen under sjunde huvudtiteln i riksstaten för år 1920 beräkna ett reservationsanslag av 400,000 kronor;

dels ock att i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde bli riksdagen förelagd, till påbörjande av ombyggnad av Preisiska huset vid Drottninggatan i Stockholm bland de extra anslagen under sjunde huvudtiteln i riksstaten för år 1920 beräkna ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

I den samma dag till riksdagen avlåtna propositionen med förslag till tilläggsstat för år 1919 har Kungl. Maj:t under sjunde huvudtiteln (punkt 17) föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde bli riksdagen förelagd, till ombyggnad av den s. k. atelierbyggnaden vid Karl XIII:s torg i Stockholm å tilläggsstat för år 1919 beräkna ett reservationsanslag av 300,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 7 mars 1919 avlåten proposition (nr 212), vilken hänvisats till förberedande behand-

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 6 saml. 83 häft. (Nr 178—181.) 1

ling av statsutskottet, under åberopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen

dels att för beredande av förbättrade lokaler åt byggnadsstyrelsen m. m. till om- och påbyggnad av den s. k. ateljébyggnaden vid Kungsträdgården bevilja ett anslag å 625,000 kronor

och därav under sjunde huvudtiteln anvisa såsom reservationsanslag

ej mindre å tilläggsstat för år 1919 ett belopp av 300,000 kronor än även å extra stat för år 1920 ett belopp av 325,000 kronor,

dels ock att för beredande av förbättrade lokaler åt länsstyrelsen i Stockholms län m. m. till om- och påbyggnad av det så kallade Preisiska huset bevilja ett anslag å 365,000 kronor

och därav å extra stat för år 1920 under sjunde huvudtiteln anvisa såsom reservationsanslag ett belopp av 50,000 kronor.

Beträffande utredningen i detta ärende får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokoll.

*Kungl. Maj:ts
förslag och
riksdagens be-
slut år 1918.*

Med anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen angående tilläggsstat för år 1918 därom gjorda framställning anvisade 1918 års lagtima riksdag å tilläggsstat för samma år ett belopp av 100,857 kronor till inlösen av ateljébyggnadsaktiebolagets hus vid Kungsträdgården i Stockholm.

I särskild proposition till 1918 års riksdag, nr 247, framlade Kungl. Maj:t vidare två olika alternativ för lösande av länsstyrelsens i Stockholms län och byggnadsstyrelsens lokalfråga, det ena avseende ombyggnad av det s. k. Preisiska huset vid Drottninggatan, för beredande av lokaler därstädes åt båda dessa myndigheter, och det andra, omfattande ändrings- och reparationsarbeten å nämnda fastighet ävensom om- och påbyggnad av det s. k. ateljéhuset vid Kungsträdgården. I enlighet med det senare alternativet föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att för beredande av förbättrade lokaler åt länsstyrelsen i Stockholms län och åt byggnadsstyrelsen å extra stat för år 1919 under sjunde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av högst 513,000 kronor.

I skrivelse den 21 juni 1918, nr 440, anmälde riksdagen, att berörda proposition icke av riksdagen bifallits; och anförde riksdagen i sammanhang härmed bland annat följande:

»Vid prövning av detta ärende har riksdagen funnit det synnerligen tveksamt, huruvida tillräckliga skäl för ett bifall till Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag kunna anses föreligga.

Beträffande först förslaget att för enbart länsstyrelsens lokalbehov taga i anspråk hela den mycket värdefulla fastigheten med adressnummer 36 vid Drottninggatan har detta synts riksdagen innebära en så kostsam lösning av förevarande lokalfråga, att redan på grund härav anledning till förnyad prövning av ärendet torde föreligga. Enligt riksdagens förmenande skulle nämligen, därest staten så önskade, denna egendom kunna avyttras till ett pris, som betydligt överstege kostnaden för uppförande av ett helt nytt länsresidens. Det torde också hava varit med hänsyn härtill, som man enligt ovan återgivna alternativ I i fastigheten i fråga sökt inrymma såväl lokaler för byggnadsstyrelsen som för — med undantag av landshövdingebostad — länsstyrelsen. Ett utnyttjande av fastigheten i enlighet med alternativ II måste därför anses synnerligen oekonomiskt. Då härtill kommer, att efter den ombyggnad, som ifrågasatts, lokalerna i och för sig icke kunna anses bliva särdeles tjänliga för det avsedda ändamålet, har riksdagen funnit skäl föreligga, att hela denna fråga underkastas en förnyad allsidig utredning.

Vidkommande här efter förslaget att för byggnadsstyrelsens räkning ombygga det s. k. ateljébyggnadsbolagets vid Kungsträdgården belägna hus har riksdagen funnit jämväl denna byggnadsplan vara i behov av förnyad utredning. Så upptaga riksdagen förelagda ritningar och arbetsbeskrivning en ombyggnad av denna fastighet å hela det område, som den nuvarande ateljébyggnaden omfattar. Enligt av riksdagen inhämtade upplysningar torde emellertid, med hänsyn till den gatureglering, som med en så omfattande ombyggnad, som förslaget i fråga förutsätter, oundgängligen synes vara förknippad, ett bebyggande i enlighet med dessa ritningar icke kunna fullföljas. Vid sådant förhållande och då uppförandet av en helt ny byggnad å ifrågavarande plats eventuellt kan komma att framställa sig som ett förmånligare alternativ än den nu föreslagna ombyggnaden, har riksdagen ej heller funnit sig kunna biträda nu ifrågavarande förslag och detta så mycket mindre som i sistnämnda fall det synes förtjäna tagas i övervägande, dels i vilken omfattning den i alternativ II i utsikt ställda uthyrningen kan och bör med fördel genomföras, dels huruvida en förläggning till platsen i fråga av lokaler för byggnadsstyrelsen kan anses vara den ur statens synpunkt mest förmånliga användning av fastigheten, som kan tänkas ifrågakomma. Det uppskov med användandet direkt för statens räkning av ateljébyggnadsbolagets hus, som föranledes av riksdagens sålunda intagna ståndpunkt, torde ingalunda behöva innebära någon förlust för statsverket, då säkerligen även en tillfällig uthyrning av lokalerna i dess nu befintliga skick skulle giva större inkomst än ränta å det utgiftsbelopp av 100,857 kronor, husets inlösen redan den 1 oktober 1918 förorsakar statsverket.»

Sedan inom byggnadsstyrelsen verkställd förnyad utredning i frågan med beaktande av vad i riksdagens skrivelse anförts, hava i fråga om användningen av det s. k. Preisiska huset framlagts tvenne huvudförslag, påbyggnadsförslaget och ändringsförslaget.

Förstnämnda förslag innebär fastighetens om-, till- och påbyggnad och avser att bereda lokaler åt länsstyrelsen, byggnadsstyrelsen och byggnadsstyrelsens möbelförråd samt bostad åt landshövdingen. Kostnaderna hava beräknats uppgå till i runt tal 2,500,000 kronor.

Beträffande ändringsförslaget har av byggnadsstyrelsen anförts:

Byggnads-
styrelsens
förnyade
utredning.

»Om- och tillbyggnadsarbetena i detta förslag, vilka i stort sett sammanfalla med dem, som avsågos i byggnadsstyrelsens tidigare förslag »alternativ I», omfatta i huvudsak stallflygelns ersättande, såsom även i »påbyggnadsförslaget», med en tillbyggnad, upptagande hela den inre, nordöstra gårdsvinkeln och omdaning av byggnadens inre i övrigt jämte anordnande av tidsenliga toalettanordningar och värmeledning.

Ändringsförslagets genomförande skulle för länsstyrelsen medföra fullt tillfredsställande tjänstelokaler samt tillika, såvitt nu kan bedömas, fullt betryggande möjligheter för framtida utvidgningar. Som av ritningarna framgår bliva nämligen för andra ändamål inom byggnaden omedelbart disponibla 18 rum jämte ett vakt- rum. Dessa rum torde genom sitt centrala läge i staden och på grund av deras inbördes läge bliva synnerligen lämpliga för något eller några mindre ämbetsverk, till exempel stuteriöverstyrelsen, eller för kommittéer. (I detta sammanhang kan erinras om att för statens ämbetsverk i Stockholm, med undantag av post, telegraf och järnvägar, årligen förhyras lokaler för omkring 456,000 kronor samt för kommittéer, utom kristidskommissionerna, för omkring 40,000 kronor.) Landshövding- bostaden bibehålles i nuvarande våningar och undergår endast mindre förändringar i förening med vindsvåningens fullständiga utnyttjande. Liksom i påbyggnadsförslaget erhålles särdeles lämplig lokal för byggnadsstyrelsens möbelförråd. Jämväl i detta förslag ersättes landshövdingens stall och vagnbod med ett garage vid Brunkebergsgatan, och krigsministerns stall och vagnbod slopas.

Kostnaderna för ändringsförslagets genomförande hava beräknats sålunda:

Fastighetens nuvarande försäljningsvärde	kronor 1,300,000
Byggnadsarbetena enligt bifogade kostnadsberäkning	» 365,000
	<hr/>
	Summa kronor 1,665,000

Som arbetena kunna utföras, sedan byggnadsstyrelsen avflyttat, utan att byggnaden i övrigt behöver utrymmas, erfordras icke någon hyra av lokaler under arbetstiden.

Räknas å nämnda summa, 1,665,000 kronor, en avkastning efter 6 procent, skulle hyresvärdet uppgå till 99,900 kronor, varav 19,000 kronor kunna anses motsvara hyran för de ovannämnda, för mindre ämbetsverk eller kommittéer användbara 18 rummen. Den sammanlagda nyttiga golvytan, korridorer, toaletter och liknande utrymmen oberäknade, uppgår i detta förslag till 2,055 kvadratmeter, vadan sålunda årliga hyran per kvadratmeter utgör 48 kronor 61 öre.»

Sistnämnda förslag förutsätter, att plats för byggnadsstyrelsens lokaler beredas i det s. k. ateljéhuset, vilket för ändamålet borde ombyggas för en sammanlagd kostnad av 625,000 kronor, varav för år 1919 skulle erfordras 300,000 kronor och för år 1920 återstoden.

Kungl. Maj:ts
förevarande
förslag.

I fråga om de nu framlagda förslagen har departementschefen anfört följande:

»Såsom jag redan framhållit vid framläggandet av 1918 års pro-

position i detta ämne äro såväl byggnadsstyrelsens som länsstyrelsens i Stockholms län lokaler ordnade på ett synnerligen otillfredsställande sätt. Det förhållande, att ämbetsverkens nuvarande lokaler sakna såväl nödigt utrymme som möjlighet till ändamålsenliga utvidgningar, gör den snara lösningen av förevarande fråga i hög grad önskvärd.

Beträffande det vid 1918 års lagtima riksdag framlagda förslaget till utnyttjande av Preisiska huset i enlighet med alternativ II har riksdagen i sin omförmälda skrivelse av den 21 juni 1918 anført, att förslaget, som avsåge att enbart för länsstyrelsens lokalbehov taga i anspråk nyssnämnda mycket värdefulla fastighet, syntes innebära en så kostsam lösning av lokalfrågan, att redan på grund härav anledning till förnyad prövning av ärendet föreläge. Enligt riksdagens förmenande skulle nämligen, därest staten så önskade, denna egendom kunna avyttras till ett pris, som betydligt överstege kostnaden av ett helt nytt länsresidens.

Av den nu förebragta utredningen torde emellertid framgå, att en försäljning av Preisiska huset skulle ställa sig ofördelaktig för statsverket, isynnerhet som statens behov av ämbetslokaler under senare åren varit i ständig tillväxt.

Riksdagen har vidare uttalat en farhåga, att lokalerna i Preisiska huset efter den ifrågasatta ombyggnaden i och för sig icke kunde anses bliva särdeles tjänliga för det avsedda ändamålet.

Vad byggnadsstyrelsen härutinnan anført synes mig ägnat att undanröja denna farhåga.

Slutligen har riksdagen vidkommande förslaget att för byggnadsstyrelsens räkning ombygga ateljerbyggnadsaktiebolagets hus funnit denna byggnadsplan vara i behov av förnyad utredning, enär vid förslagets uppgörande icke tagits i beaktande en eventuell gatureglering.

I sitt nya förslag har byggnadsstyrelsen tagit hänsyn till nämnda förhållande.

Byggnadsstyrelsen har i sin omförmälda skrivelse av 7 februari 1919 framlagt två alternativa huvudförslag rörande användningen av det Preisiska huset, det ena kallat påbyggnadsförslaget och det andra ändringsförslaget. Därjämte har styrelsen överlämnat ett förslag rörande utnyttjandet av gårdsutrymmet i Preisiska huset och jämväl lämnat utredning rörande uppförandet av en helt ny byggnad å tomten till samma hus. Slutligen har styrelsen även avgivit förslag till användningen av ateljerbyggnadsaktiebolagets hus.

Av dessa förslag anser jag mig böra förorda ändringsförslaget i

kombination med förslaget rörande användningen av ateljerbyggnadsaktiebolagets hus. Ändringsförslaget, som förutsätter byggnadsstyrelsens inflyttande i ateljerbyggnaden, avser att i Preisiska huset bereda lokaler åt länsstyrelsen och bostadsvåning åt landshövdingen, varjämte åtskilliga lokaler bliva disponibla för andra ändamål. Till motivering av detta mitt förord vill jag, i anslutning till vad byggnadsstyrelsen anfört, framhålla följande.

Påbyggnadsförslaget anser jag för min del oantagligt, enär genom detsamma byggnadsstyrelsens lokalutrymme redan från början bliver för knappt tilltaget. Byggnadsstyrelsen erhåller sålunda endast 845 kvadratmeters golvutrymme mot erforderliga 915 kvadratmeter, varjämte framtida utvidgningar av såväl länsstyrelsens som byggnadsstyrelsens lokaler äro så gott som fullständigt uteslutna.

Genom de av mig förordade förslagen erhålla emellertid båda ämbetsverken fullt rymliga och ändamålsenliga lokaler med synnerligen goda utvidgningsmöjligheter. I Preisiska huset bliva för andra ändamål disponibla 18 rum jämte ett vaktrum, och så länge dessa ej behöva användas för länsstyrelsens räkning, erhåller staten välbehövlige lokaler, som kunna tagas i anspråk för ett eller flera mindre ämbetsverk eller ett flertal kommittéer. Vad ateljerbyggnaden angår är denna särdeles lämpad såsom lokal för byggnadsstyrelsen. Styrelsens nuvarande behov av golvutrymme är såsom ovan nämnts 915 kvadratmeter, under det de ifrågasatta nya lokalerna hava en golvyta av 984 kvadratmeter. Möjlighet till utvidgning finnes, enär bottenvåningen till en början ej tages i anspråk av byggnadsstyrelsen. Rörande användningen av denna våning anser jag i likhet med styrelsen det vara mindre lämpligt, att kafé-rörelse idkas i en byggnad, som huvudsakligen upptages av ett statens ämbetsverk och ansluter jag mig till styrelsens uppfattning, att bottenvåningen inredes till tjänstelokaler åt kommittéer.

Jag vill även framhålla, att de av mig förordade förslagen ställa sig ekonomiskt fördelaktigare än påbyggnadsförslaget. De förra draga en gemensam kostnad av 990,000 kronor och lämna en nyttig golvyta av 3,323 kvadratmeter, varemot utförandet av det senare förslaget skulle kosta 1,015,000 kronor men endast lämna en nyttig golvyta av 2,615 kvadratmeter.»

*Skrivelser
från fastig-
hetsaktie-
bolaget
Hufvud-
staden.*

Till utskottet hava inkommit tvenne skrivelser från fastighetsaktiebolaget Hufvudstaden, vilket bolag är ägare till dels den intill statens tomt i kvarteret Kungl. Trädgården belägna tomt nr 2 i samma kvarter,

dels den snett emot ateljérbyggnadsbolagets hus belägna fastigheten nr 7 i kvarteret Spektern med adress nr 17 vid Västra Trädgårdsgatan, rörande byte av sistnämnda fastighet mot den statsverket tillhöriga tomten i kvarteret Kungl. Trädgården. Skrivelserna äro såsom bilagor vidfogade detta utlåtande (se bil. A och B).

Redan med hänsyn därtill, att innevarande års riksdag för tillgodo-seende av ämbetsverkens ökade lokalbehov tidigare anvisat betydande belopp, har utskottet måst känna sig tveksamt inför förslaget att under nu rådande prisförhållanden på byggnadsmarknaden igångsätta ifråga-varande stora om- och påbyggnadsarbeten.

Vid den granskning, utskottet underkastat Kungl. Maj:ts före-varande förslag beträffande det s. k. ateljérhusets ombyggnad, har utskottet därjämte funnit, att, innan denna byggnadsfråga upptages till slutligt avgörande, en uppgörelse mellan staten och aktiebolaget Hufvud-staden bör om möjligt söka åstadkommas rörande bebyggandet av den nämnda bolag tillhöriga tomten nr 2 i kvarteret i Kungl. Trädgården och den intill nämnda fastighet gränsande, f. n. obebyggda men för bebyggande avsedda delen av statens tomt i nämnda kvarter. Härvid torde även det av fastighetsaktiebolaget Hufvudstaden framlagda projektet rörande byte av vissa fastigheter mellan statsverket och bolaget böra tagas under omprövning.

Vid den ytterligare utredning av frågan, som enligt utskottets mening sålunda bör företagas, torde jämväl till prövning böra ånyo upp-tagas spørsmålet, huruvida icke med hänsyn till det ur affärssynpunkt förmånliga läge, som den nu till ombyggnad föreslagna fastigheten äger, en ur ekonomisk synpunkt fördelaktigare användning av densamma kan vinnas än genom dess utnyttjande i sin helhet för beredande av ämbets-lokaler. Då förutsättningen för Kungl. Maj:ts förslag rörande det s. k. Preisiska huset är en ombyggnad av ateljérhuset, torde Kungl. Maj:ts förslag i denna del ej heller böra vinna riksdagens bifall.

Utskottet, som icke nu ingått på någon närmare prövning av de-taljerna i de ifrågasatta byggnadsförslagen, har dock i fråga om dispo-sitionen av utrymmet i det s. k. Preisiska huset velat framhålla, att landshövdingens boställsvåning, omfattande, förutom andra utrymmen, omkring 20 rum, synes utskottet alltför stor tilltagen, särskilt om hän-syn tages till förhållandet mellan eventuell hyra för en bostad av denna storlek och den för samma befattningshavare anslagna avlöning.

*Utskottets
yttrande.*

På grund av vad sålunda anförts, har utskottet icke ansett sig för närvarande kunna tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 26 maj 1919.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, C. J. G. Swartz, O. M. Strömberg, H. F. Lamm, G. M. H. Ekelund, A. C. Lindblad, C. G. Ekman, H. G. W. Wrangel, J. L. Widell, N. Åkesson, C. A. Stålberg*, och *R. G. H. von Koch* samt

från andra kammaren: herrar *J. B. Eriksson* i Grängesberg, *J. Olofsson, N. A. Nilsson* i Kabbarp, *A. Anderson* i Råstock, *J. Jönsson* i Revinge, *S. Bengtsson* i Norup, *P. A. Hansson* i Stockholm, *J. Erlansson, K. E. W. Söderhielm* och *J. Nilsson* i Malmö.

Bilaga A.

Till statsutskottets 3:dje avdelning, Stockholm.

Såsom ägare till tomten nr 2 kvarteret Kungl. Trädgården hava vi under ett halvt års tid sökt komma i underhandling med kungl. byggnadsstyrelsen om omreglering av detta kvarter, så att ett förmånligare utnyttjande av tomterna kunde äga rum. Härvid hava vi dels föreslagit en omstyckning av tomterna, dels ett byte mellan statsverkets tomt i Kungl. Trädgården och vår fastighet nr 17 Västra Trädgårdsgatan.

En omstyckning av tomterna hava vi föreslagit då, om vår tomt nu bebygges, densamma skulle förses med brandgavel mot Kungsträdgården för att möjliggöra den utökning av byggnadsstyrelsens hus på tomtremsan utanför vår tomt, som av kungl. byggnadsstyrelsen föreslagits. Då denna lösning för både oss och statsverket ur byggnadskostnadsynpunkt är synnerligen ogynnsam samt då denna lösning ur estetisk synpunkt ej är att förorda, hava vi föreslagit kungl. byggnadsstyrelsen att bekosta en av byggnadsstyrelsen anordnad utredning om, hur dessa tomter ur arkitektonisk synpunkt bäst bör ordnas.

Ett byte mellan den tomt i Kungl. Trädgården, som skulle upptagas av byggnadsstyrelsens nu föreslagna byggnad jämte senare tillbyggnad, och vår fastighet nr 17 Västra Trädgårdsgatan, skulle åter ur ekonomisk synpunkt vara synnerligen fördelaktig för statsverket och hava vi därför velat framlägga saken för eder, då vi förmoda att kungl. byggnadsstyrelsen ej nämnd något därom.

Enligt kungl. byggnadsstyrelsens förslag skulle en ombyggnad av nuvarande ateljébyggnaden kosta 625,000 kronor samt härför erhållas 36 rum jämte en bottenvåning, för vilken i hyra beräknats 25,000 kronor. Byggnadskostnaden synes dock väl lågt tilltagen, då för närvarande ingen förstklassig byggnad kan uppföras för de 80 kronor per m³, som i detta fall beräknats.

Vår fastighet skulle enligt vårt brev till byggnadsstyrelsen förslagsvis förvärfvas av statsverket genom byte mot tomten i Kungl. Trädgården samt en konstant mellanskillnad av 600,000 kronor. I detta fall skulle erhållas cirka 72 rum samt en bottenvåning, som i hyra ger 15,000 kronor. Vindsutrymmena, som kunna användas till ritrum, äro i denna fastighet nära dubbelt så stora, som i den nu föreslagna byggnaden. Genom överbyggnad av gården kunna även stora utrymmen vinnas. I detta fall är byggnaden redan färdig och försedd med värmeledning, hiss och alla moderna anordningar, och inga överraskningar i form av ökade byggnadskostnader behöva befaras. Lokalerna kunna delvis genast få disponeras och de utrymmen, som statsverket skulle erhålla i denna fastighet, komma att vara ungefär dubbelt så stora, som i den nu föreslagna byggnaden, medan de ökade årliga omkostnaderna härför skulle vara cirka 10,000 kronor, eller skillnaden i hyra, som beräknats för bottenvåningarna.

Ur ekonomiskt synpunkt synes detta förslag böra för statsverket kunna medföra så stora fördelar, att skäl synas finnas för att genom verkliga underhandlingar

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 6 saml. 83 häft. (Nr 178—181.) 2

närmare undersöka saken. Skälet till att ett sådant byte bör för statsverket vara förmånligt, är naturligtvis att hörntomten vid Hamngatan i privat hand kan genom det goda affärsläget giva så höga hyror, att för statsverket lika centralt belägna utrymmen kunna åstadkommas till betydligt lägre hyror.

Som skäl mot ett byte har från byggnadsstyrelsens sida anförts, dels att statsverket eventuellt skall bygga i Kungsträdgården mot Hamngatan, dels att det gamla ateljébyggnadsbolaget kan motsätta sig ett byte.

Vad det första skälet beträffar torde ett sådant bebyggande komma att väcka en sådan opposition, att det ej kan tänkas genomfört. Den nu föreslagna ombyggnaden av ateljébyggnaden med sin fasad mot Kungsträdgården är ju dessutom hindrande för en sådan ny byggnad.

Ateljébyggnadsbolagets samtliga aktier äro dessutom övertagna av oss, varför ett byte med oss ej kan av någon utomstående hindras. I detta sammanhang torde även kunna påpekas, att det ännu ej är utrett, huruvida ej detta bolag kan yrka på att av statsverket utfå de hyror, som influtit av ateljébyggnaden, då en uthyrning av densamma ej kan rubriceras som ett statsverkets » eget ändamål », som enligt kontraktet med bolaget erfordras för statens övertagande av tomt.

Därest byggnadsstyrelsen kunnat använda huset i nuvarande skick, kunde byggnadsfrågan lösas ekonomiskt förmånligt för statsverket, men enligt det framlagda förslaget återstår av hela byggnaden högst ett värde av kronor 40—50,000, allt annat skall rivas. Då byggnaden kostat staten kronor 100,000 och giver höga hyror, synes det underligt att just denna ur affärssynpunkt dyrbara tomt skall användas för byggnadsstyrelsens behov, då andra billigare och lika bra tomter härför borde kunna uppbringas.

Därest en närmare undersökning av denna fråga skulle synas utskottet önskvärd, skola vi framlägga närmare kalkyler och bifoga vi nu endast en sats kopior över fastigheten nr 17 Västra Trädgårdsgatan.

Stockholm den 5 april 1919.

Fastighetsaktiebolaget Hufvudstaden
Lennart Palme.

Bilaga B.

Till ordföranden i statsutskottets 1:sta avdelning.

I anledning av Eder förfrågan huruvida vi voro villiga förklara oss stå fast intill den 1 april 1920 vid vårt erbjudande att på vissa villkor byta vår tomt nr 17 Västra Trädgårdsgatan mot ateljébyggnadsbolagets hus i Kungsträdgården, få vi härmed meddela, att vi ej anse oss kunna på så lång tid binda oss härför, men är det troligt, att vi framdeles liksom nu gärna önska inleda underhandlingar härom. Inledas sådana underhandlingar, är det även troligt, att en hel del lokaler i nr 17 Västra Trädgårdsgatan kunna till 1 oktober 1920 disponeras.

Stockholm den 17 maj 1919.

Fastighetsaktiebolaget Hufvudstaden
Lennart Palme.